

Ries Jansen, moordenaar van de Wormshoef (uit: "Blik omhoog", deel 111)
(familienamen Snoek en De Nooij vet gemaakt door RS)

Marinus (Ries) Jansen was 38 jaar, gehuwd en had een dochter toen hij op 11 februari 1949 achter de dierentuin in Arnhem werd geëxecuteerd. Hij was in Doorn geboren als zoon van de chef van het tramstation. Ries had zes broers (het gezin was ned. herv.) en werd volwassen in de periode dat het gezin reeds woonachtig was in hotel Bergzicht in Heelsum (UT-37), waar ook een halte van de tram was. Ries is een blauwe maandag op de HBS in Wageningen geweest, en toen als vrijwilliger bij de marine gegaan. In die periode van ca. 10 jaar heeft hij gevaren, zowel in Oost- als West-Indië bij de onderzeedienst. Zijn (oudere) broer Gerard was ook bij de marine, en sneuvelde tijdens de slag in de Javazee. In 1940 was Ries korporaal op HM Friso, de kanonneerboot die voor de Hollandse kust door Stuka's in de grond werd geboord. Ries was een van de weinige overlevenden. Enkele maanden later nam hij dienst bij de Rotterdamse politie, waar hij twee jaar later bij de speciale afdeling 10 werd geplaatst. Hij voelde zich toen verplicht (sympathiserend) lid van de NSB te worden. Weer een jaar later trad hij toe tot de Germaanse SS, en legde na een detachering als instructeur bij het politieopleidingsbataljon in Schalkhaar, eind 1943 de eed van trouw aan de Führer af. Hij was toen al overgeplaatst naar de SD in Rotterdam. In januari 1944 werd hij daar bij een aanslag in de Statenlaan getroffen. De kogel was onder de slaap binnengetreden, in het achterhoofd blijven zitten, en kon niet verwijderd worden (Ries meende daardoor een geringe mate van geheugenverlies te hebben opgelopen). Na een halfjaar ziekenhuis werd hij begin augustus 1944 bij de SD in Arnhem geplaatst. Na 17 september kwam hij in Velp terecht en vervolgens van november tot de capitulatie op de Wormshoef, waar hij het tot de rang van onderluitenant der Staatspolitie had gebracht.

Voldoende voor de doodstraf.

Hoewel Ries Jansen zich als politiemans en SD-er gedurende de gehele oorlogstijd tegen de vaderlandslievende bevolking heeft gekeerd, werd zijn optreden in de Lunterse periode hem het zwaarste aangerekend, waarbij twee feiten ter terechtzitting in Arnhem als hoofdbeschuldiging bewezen werden geacht. Op 13 april 1945 had hij persoonlijk de gebroeders E. en M. van Steenberg te Bennekom met een nekschot gedood, en als tweede punt wordt de mishandeling van verschillende personen in het tijdvak november 1944 tot mei 1945 genoemd. Door de rechtbank werd tevens ingecalculeerd dat Jansen deel uitmaakte van de SD-groep in Lunteren, die 'vanuit de Wormshoef opereerde en door haar gruweldaden de afschuw opwekte van ieder weldenkend Nederlander', waarbij verdachte 'een voornamen plaats heeft ingenomen'. De rechtbank achtte ook bewezen dat hij 'ruw geschat zeker een 60-tal landgenoten, onderduikers, joden, verzetslieden heeft gearresteerd of mede gearresteerd waarvan een 30-tal het leven heeft verloren'. Voorts dat 'bovenal diepe indruk heeft gemaakt verdacht onmenselijke optreden tegen zijn weerloze slachtoffers en dat hij zich heeft doen kennen als een man van uitzonderlijke wreedheid en brutoheid'. En dat het Bijzonder Gerechtshof derhalve van mening is dat deze onmens de zwaarste straf zal moeten ondergaan. Jansen ging in de strafgevangenis in Scheveningen tevergeefs in beroep. Hem restte toen weinig anders meer dan de devotie. **Mw. Snoek** uit Renkum (de moeder van **Wim Snoek**, LO-leider in Gorkum, die in de Rotterdamse periode één van de arrestanten van Jansen was geweest, maar uit gevangenschap in Duitsland wist te ontsnappen), door het lot van Ries bewogen, heeft na zijn veroordeling contact met hem gezocht. Ries was plaatselijk wel gekend uit zijn jeugd in Heelsum. Hij was o.a. bij haar zwager, **De Nooij** van de Ottoweg, op zondagsschool geweest (**dochter Ko de Nooij**: 'het was altijd al een etterbultje'). Daaraan was Ries in de Lunterse periode door **De Nooij** al een keer herinnerd. Ries was daarvoor gevoelig gebleken. Nu schreef **moeder Snoek** hem een briefje dat er meer was tussen hemel en aarde. Zo kwam een correspondentie met Ries op gang, die tot zijn berouw en inkeer leidde. **Wim Snoek**: 'Zijn vader is nog bij mijn moeder geweest om gratie te krijgen, maar dat wilde moeder niet. Ries vond ook dat hij zijn straf had verdiend'. Met het knallen van de schoten stortte de misdadiger zich tenslotte met een gebed op de lippen in Jezus armen. Straf of beloning?

(slechte kopie van een foto met bijschrift:) In de nacht van 8 op 9 maart vond in Lunteren een wapendropping plaats voorbij de Scheleberg. De SD, door een burger getipt, onderschepte de buit. Meerdere BS-ers werden opgepakt (BS = *Binnenlandse Strijdkrachten*; RS) en enkelen lieten later het leven. Op de foto Ries Jansen in het midden, links Enkelstroth en Hubn. De foto is overgenomen uit 'Lunterse oorlogsherinneringen'

aanvulling uit 'Soms moet een mens Kleur bekennen' van J.M. Snoek:

In de jaren zeventig kreeg moeder huisbezoek van een ouderling. Hij woonde pas een paar jaar in Renkum en moeder kende hem niet. Hij vroeg: "Hebt U niet indertijd een brief geschreven aan de oorlogsmisdadiger Ries

Jansen?" Moeder bevestigde dat en vroeg tegelijk: "Hoe weet U daar van?"

Zijn antwoord was: "Ik behoorde tot het peloton dat hem geëxecuteerd heeft. Hij wás een ander mens geworden en is als christen gestorven. Die ervaring was voor mij de eerste stap op weg naar het geloof".

Toen Eichmann in Israël voor zijn rechters stond heb ik, met deze geschiedenis in gedachten, ervoor gepleit dat hij geestelijke verzorging zou krijgen. Men reageerde daarop met de vraag: "Zoudt U eventueel bereid zijn dat op U te nemen?" Ik heb toen geantwoord: "Liever niet: maar als er geen ander zou zijn dan zou ik het doen."

Eichmann heeft inderdaad geestelijke bijstand gekregen en wel van een Canadees predikant die in Israël verbleef. Hij heeft geen enkel blijk van berouw getoond.

De correspondentie met Ries Jansen heeft Marie Snoek de Nooij (helaas) kort voor haar dood laten vernietigen door een neef. Waarschijnlijk wilde ze deze taak indertijd niet aan haar zoon Wim of schoondochter Trijnie toevertrouwen. Zij vertelden hun nicht Ria Snoek (sept 2007) dat zij die correspondentie nooit vernietigd zouden hebben